



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

C. 19. Circa Iuramenti Relaxationem Irritationem, & Commutationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

rit, prorogata ea die per creditorem, omnino cessat: nec contrahitur non soluendo die destinata. Sic Cardin. Corta, Baldus, Decius, Iason, quos refert Covar. de pact. punct. 1. initio, num. 6.

314 Extenditur, & perierit debitor non soluens die prorogata. Quia in hoc eventu non est nova obligatio, sed eadem, met ab initio contracta, solaque dies solutionis differtur: Ergo manet eadem iuramenti effectu qualitate. Ita Baldus, Iason, Decius sibi ipsis contrarij, Bartol. Imola. Felin. Curti. Blanchus, Rebus, quos affert, ac sequitur Covar. citatus. Gutier. de iuram. punct. 1. cap. 49. num. 9. & 10. Perez. l. 1. paulo. post princip. ii. 4. l. 3. ordinamenti. Sa v. iuramentum, num. 15. Azor. l. 1. cap. 8. quest. 13. Sanch. l. 3. sum. c. 17. num. 24.

305 Hoc omnino tenendum iudico. Quia ille duo iuravit, nempe se soluturum, & tali die. Ergo remittente creditore, seu prorogante posteriori obligationem, non manet debitor liber ab obligatione priori, sed illa ad diem prorogatam protenditur. Nec est simile illud de excommunicatione. Nam Iudex excommunicavit ad diem illam solam: & cum excommunicare sit actus iurisdictionis, non potest ex consensu partis excommunicatio ad aliam diem prorogari. At iurans obligavit se simpliciter ad soluendum, & ad soluendum eo termino: quare hoc termino prorogato per creditorem, manet debitor iuramento ligatus ad soluendum termino per eum prorogato.



CAPVT XIX.

Circa Iuramenti Relaxationem, Irritationem, & Commutationem

PROBL. LV.

Habentes potestatem dispensandi, vel commutandi vota delegatam, habent, & non habent dispensandi, vel commutandi iuramenta potestatem.

316 Si loqueremur de habentibus potestatem Ordinariam, recepta est omnium sententia affirmans potentem dispensare, vel commutare vota, posse etiam iuramenta eius materia Deo praestita dispensare, vel commutare. Lege Santium l. 3. sum. c. 19. n. 5. Quaestio est, num habentes potestatem delegatam commutandi vel dispensandi vota, ea etiam ad dispensanda vel commutanda iuramenta potiantur?

317 Ea potestate minime potiuntur. Quia iuramenti vinculum est diuersum à vinculo voti. Ergo concessa potestate soluendi vinculum voti non debet censi concessa potestas soluendi vinculum iuramenti licet vinculum iuramenti minus sit, quam vinculum voti. Illa namque regula: Cui conceditur maius, concedi censetur id quod minus, procedit, cum id quod minus est, continetur in maiori, tanquam pars in toto.

to, aut species in genere. At cum vinculum iuramenti hac ratione in voto non contineatur, effici videtur, facultatem concessam dispensandi, vel commutandi vota, ad iuramenta non extendi. Sic Petr. de Ledes. tom. 2. sum. r. 11. c. 4. diff. 4. Nauar. sum. c. 27. n. 275. Azor. 10. l. 1. n. c. 10. q. 2. Bonac. 10. 2. d. 4. q. 1. pun. 17. n. 11.

Ea quidem potiuntur potestate: unde priuilegium concedens commutationem aut dispensationem votorum extenditur ad iuramenta in Dei honorem praestita siue accessoria sint voto, siue non. Quia haec iuramenta ob affiliationem cum votis, in communi hominum existimatione vota reputantur c. Peruenit. 2. de iure iuram. Vbi dicitur Propositi aut promissi non in fringit, quia melius commutat. Nomine autem propositi, aut promissi, non solum vota, sed & iuramentum intelligitur, tam quia sub titulo de iuramentum ponitur: cum quia certissimum est, iuramentum, cuius Deus creditor est, posse in melius commutari: quia illi est gratus. Ergo priuilegium respiciens vota haec iuramenta respicit. Ita Suar. l. 6. de voto, cap. 14. num. 4. Sa v. votum, de voti irrit. num. 16. Basil. l. 8. de matr. cap. 1. num. 4. Paluas tom. 3. tract. 14. d. 3. pun. 1. num. 5.

Ego quidem tempero sententiam primam, media via procedens. Distinguo inter iuramenta voto accessoria, quaeque ad firmandam promissionem assumuntur: & inter iuramenta, quae voto accessoria non sit, & ad firmandum bonum propositum assumuntur. Priora iuramenta ex facultate dispensandi vel commutandi vota posse dispensari, vel commutari censeo, secus vero posteriora. Priorem partem proba. Quia eo ipso, quo iuramentum sit voto accessoriumque promissione confirmetur, sublato voto, ac promissione, ipsum necessum est corruere, sed potens dispensare in votis, potest votum, cui iuramentum accedit dispensare: cum ex aduentu iuramenti non mutetur eius natura: Ergo potest etiam in iuramento illi accessorio. Secundam partem sic ostendo: Priuilegium gratis concessum, & praecipue ad tollendam obligationem naturalem, & diuinam strictè interpretandum est, c. Porre, de priuileg. cap. cum in illos 17. & ca. Cui de non Sacerdotali 27. de prebend. in 6. Ergo priuilegium dispensandi in votis non est extendendum ad iuramenta. Equidem primam & secundam sententiam valde probabiles reputo, libuit tamen sic primam temperare, & eligere cum Lessio l. 2. c. 42. dub. 12. n. 60. Santio l. 8. de matr. d. 2. n. 23. & l. 4. de voto c. 53. num. 18. & 20.

PROBL. LVI.

Creditor potest, & non potest iuramentum praestitum principaliter in Dei honorem remittere.

318 Suppono, remissione seu condonatione creditore de materia sibi promissa, cessare iuramenti obligationem. Quia cessat illius fundamentum. Deus enim in tantum obligari iuramentum vult, in quantum is, in cuius gratiam sit, obstat esse obligatum, si igitur is remittit obligationem, & Deus remittere censetur. Difficultas autem est, num possit creditor iuramentum

Secl. II. De Præcepto II. Problemata. 147

mentum principaliter præstitum in Dei honorem remittere, eo quod tota obligatio in sui gratiam, & fauorem cedat, verbi gratia intuitu pietatis quis sub iuramento promittit alicui pauperi elemosynam: poterit ne pauper obligationem remittere?

³²¹ *Non potest.* Minime poterit. Quia cum principaliter Deo pietatis intuitu facta fuerit illa iurata promissio: Deus solus est creditor huiusmodi promissionis. Ergo pauper non potest remittere. Sic graues Neoterici, quorum sententiam Palaus citandus probabilem esse affirmat, siquidem contrariam probabiliorē esse testatur.

³²² *Potest planè.* Quia illud iuramentum cõsetur tacitam conditionem habere: Si velit promissum acceptare is, de cuius commodo agitur. Et quia intuitu pietatis factum est iuramentum, tota illius obligatio in creditoris pauperis utilitatem cedit, cui potest ille cedere. Nec enim qui iurauit, intendit intuitum ad beneficium acceptandum cogere, vel remittentis utilitatem gratiam non acceptare. Ita Less. quem refert, ac sequitur Palaus tom. 3. tract. 14. d. 1. punct. 2. num. 3.

³²³ *Hic tenet, & non determinat.* Profecto si iurans subuenire pauperi, eum non determinat, certum est nullum esse, qui possit obligationem remittere, præter Deum. Quia illud iuramentum Deo est factum, & inducit voti rationem: neque enim res promissa cedit in gratiam huius pauperis determinati: sed huius, vel illius: Ergo nullus est in particulari, qui remittere possit. Verum, si iurans pauperem determinauit, probabilis censo, remittere posse obligationem, nolendo promissum acceptare, aut condonando propter secundæ sententiæ fundamentum. Scio Santium l. 1. de sponsal. d. 52. num. 7. & Suarium l. 2. de iurament. cap. 39. num. 8. 11. & 12. insinuas, posse pauperem remittere obligationem iustitiæ, aut fidelitatis in promittente oritur comparatione pauperis, sed tota obligatio est comparatione Dei: esto in pauperis cedat utilitatem. Vnde nulla alia via potest pauper obligationem remittere, nisi vel condonando, promissum: vel nolendo illud acceptare.

gantur. Quare à quolibet auctoritatem Episcopalem habente relaxari possunt. Imò crediderim, regulariter nulla relaxatione indigere, utpote nullam inducentia obligationem. Ad hanc causam reducuntur omnia iuramenta cadentia super contractus lege prohibitos: præstat enim sufficientem relaxationis causam legis transgressio, si forte necessaria fuerit; nam iuramentum licitum & obligatorium esse non posse asserto, nisi promissionem validam confirmet: aut in vexationis redemptionem apponatur. Hinc quaesierim, num iuramentum soluendi ea, quæ ludo vitio sunt acquisita, vel quæ in Hispania in ludo ad creditum acquiruntur, possit Episcopus relaxare?

³²⁵ *Non potest.* Minime potest. Quia ex communiori sententia non tenetur recipiens hanc pecuniam restituere. Ergo nullam turpitudinem committit: Ergo nullam præbet causam relaxationi. Sic Sanchez libr. 1. de sponsal. d. 31. numer. 2.

³²⁶ *Potest quidem.* Potest planè, Quia iuramentum id est in legis fraudem emissum, & turpitudinem continet aduersus leges, saltem cum de facto acceptatur. Ita aliis relatis. Gutier. part. 1. de iurament. confirmat. cap. 53. num. 8. & probabile reputat Sanchez l. 3. sum. cap. 21. num. 10. & l. 1. de sponsal. d. 31. num. 24. plures Doctores pro hac parte adducit Palaus tom. 5. tract. 14. d. 3. punct. 3. num. 3.

³²⁷ *Probatius.* Non solum hoc probabilius existimo, sed credo, hoc iuramentum relaxatione non indigere, quia super materiam indebitam cadit. Leges enim Castelle 8. & 9. titul. 7. l. 8. recopil. ita has promissiones, & obligationes prohibent, ut prorsus irritas, ac nullas faciant: ibi: *Damos por ningunas quales quier obligaciones, scripturas, promessas, que las tales personas a cerca de esto hicieren.* Ex quibus verbis manifestè efficitur, recipientem sic acquisita retinere non posse: obligatumque esse, si recipiat, restituere. Quia alienum recipi non potest, nisi debeatur. At vi illius promissionis non debetur eo ludo acquisitum, cum promissio nulla: Ergo recipi non potest. Deinde iuramentum de illa solutione faciendâ nullum est; quia est de actu quodam vano, ac inutili, neque ex redemptionis vexationis honestato. Lege Vasquium opuscul. de testam. cap. 3. dub. 2. num. 4.

PROBL. LVII.

Iuramentum soluendi ea, quæ ludo vitio sunt acquisita, vel quæ in Hispania in ludo ad creditum acquiruntur: potest, & non potest Episcopus relaxare.

³²⁴ *Nonnulla supponit.* **R**ecolo, duplicem in genere esse relaxationis causam: aliam, quæ bonum commune directè respicit: aliam, quæ penam creditoris. Bonum commune directè respicit, si observatio iuramenti bono communi obstat: verbi gratia si quis iurasset, non denunciare, non accusare, non contra testari: hæc enim iuramenta obstant rectæ administrationi, quia obstant, ne crimina dete-

PROBL. LVIII.

Relaxatio iuramenti potest, & non potest concedi, cum turpitudinis versatur in modo exequendi iuramentum, nõ in re iurata.

³²⁸ *Nonnulla præmissa.* **P**roblem. proximo dixi, secundam causam, ob quam iuramentum possit relaxari esse turpitudinem eius, cui præstitum est, vel quia inique exegit, vel quia delictum commisit dignum privatione iuris acquisiti; pertinet enim ad bonum Ecclesiæ delicta punire & iniustitias tollere, fraudesque remouere: Et quidem posse relaxari iuramentum in delicti commissi penam nullus est qui non sciat. Relaxari autem posse, quia inique est exortu patet. Quia nullum ius parti, in cuius utilitate cedit, acquiritur.

N 2 sed

sed solum Deo. Potest ergo Dei vices gerens obligationem remittere, ne iniustus ex iustitia facta commodum assequatur, neve iurans iniuste diuexetur. Quod verum puto, etiam si turpitudine non sit comissa a creditore, sed ab alio tertio. Quia iam tertius iniustitiam perpetrat, & iurans iniuste vexatur, quæ est potissima huius relaxationis causa. Hanc relaxationem concedere potest Episcopus, & qui potestatem quasi Episcopalem habent. His positis quaeritur, num relaxatio possit concedi, cum turpitudine versatur in modo exigendi iuramentum, non in re iurata: ut contingit, quando creditor debitorem cogit metu, vi vel fraude iurare debitum legitimum soluturum.

329
Non potest
relaxatio
concedi.

Non potest concedi relaxatio. Quia cum debitum sit legitimum materia est apta, ut possit iuramento obfirmari: & licet in modo iniustitia adfuerit, tenet in re iurata promissio, cuius relaxatio iam creditoris cedit in in commodum. Sic aliqui, quos, prelo nomine memorat Palaeus tom. 3. tra. 1. d. 2. punct. 3. num. 5.

330
Potest placere.

Potest planè huiusmodi relaxatio concedi. Quia in petitione illius iuramenti creditori intulit iniuriam Debitori, & consequenter tenetur, illam, quoad fieri possit, reparare. At nulla alia via aptiori reparari valet, quam remissione iuramenti. Ergo. Ita Palaeus citat.

331
Idem, si vero
alia adiciens.

Idem iudico, adiciens si ipse creditor illius iuramenti non procurat ad satisfactionem illarum iniuriarum relaxationem, id ex officio debere Praetatum exerce. Nam certissimum est, quoties superior cogere potest creditorem ad remittendum iuramentum, posse ipsum id remittere. Ad hæc, satis bono communi expediet huiusmodi concedere relaxationem, ne iniuste vexantes effectum suæ iniquitatis obtineant: & ne vexati sine causa grauentur. Mecum Suar. l. 2. de iuram. cap. 41. num. 5.

PROBL. LIX.

Concedi potest, & concedi non potest ab Episcopo relaxatio iuramenti si metu leui extortum sit.

332
Concedi non
potest.

Concedi non potest. Quia c. si verò, de iurur. & c. verum, eodem tit. de grauissimo metu fit mentio, qui debet iuramento addici, ut valeat Episcopus id relaxare: Sic multi Doctores relati à Santio l. 4. de matr. d. 20. n. 9.

333
Potest concedi.

Potest concedi relaxatio. Quia iuramentum metu etiam leui factum spontè non praestatur, & spontaneum consensum requirit iuramentum, ut relaxari non possit, c. si licet, & c. Accepta, de restitut. spoliator. & Authent. Sacramenta puberum. C. si aduersus venditionem. Ita alij plures relati à Santio ubi supra.

334
Auctoritate
soluitur.

Potè doctissimus Pater eos sic, me annuente, conciliat. Ut negatiua sententia procedat in foro externo: eo quod in eo non admittatur rescissio contractus ex metu leui. Secunda vero procedat in conscientiae foro, quia adest turpitudine ex parte recipientis taliter, quod in illo foro nequit sic metum incutiens retinere ea via acquisita, sed obligatus est restituere, si cut si metus grauis esset incursum. Consonat

Suar. l. 2. de iuram. cap. 41. num. 19. Addiderim esto hoc verum sit, nihilominus etiam in foro externo dari huius iuramenti relaxationem, quando non ad petitionem partis Iudex procedit, sed ex officio. Tunc enim conuenientissimum est, hanc relaxationem concedere, ne iniustitiae etiam leuissima sortiantur effectum. Sic Palaeus to. 3. tra. 1. d. 3. punct. 3. num. 6.

PROBL. LX.

Praefata iuramenta inique extorta possunt, & non possunt post commissum perjurium relaxari.

Concedenda non est huiusmodi relaxatio, neque pars potest remittere postquam altera pars incidit in perjurium. Quia cap. Quia frustra l. 4. de iur. dicitur: Frustra legum auxilium innocat, qui committit in legem. Qui ergo committit in legem iuramenti frustra petit illius relaxationem. Ita Cardin. c. Debitores, de iurur. sine. Imola ibi, num. 8. Abbas c. 1. eodem tit. num. 3. & ibi Felin. num. 28. Fellicie. Senens. Anchor, & alij, quos sequitur Couar. de pallis p. 2. §. 3. num. 1.

Potest planè concedi huiusmodi relaxatio iuramenti inique extorti post commissum perjurium non solum in foro conscientiae, sed etiam in externo foro. Quia ex commissio perjurio non tollitur potestas in relaxando. Non enim turpitudine alterius superioris obesse poterat. Ergo poterit relaxare, ac si nullum esset commissum perjurium. Ita Sanchez. l. 1. de sponsal. l. 2. num. 16. Suar. l. 2. de iuram. cap. 41. num. 22. & alij apud ipsos. Hos sequitur Palaeus to. 3. tra. 1. d. 3. punct. 3. n. 7.

Hanc partem probabiliorē esse reor, nec obflare illud capitulum Quia frustra. Fateor enim uti legis beneficio, qui committit in legem: qualiter committit iurarius, qui virtute literarum recuperare sibi debita intendit, & tamen non vult ipse restituere, quæ debet. Hic enim non vititur beneficio literarum ad excutiendum peccatum, sed ad perseuerandum in illo. At postulans iuramenti relaxationem commissio perjurio, intendit peccatum excutere: imò quando eam petit, non perseuerat in perjurij peccato: & consequenter non committit in legem, etiam si in illam commiserit. Quia ut bene docet Suarius num. 23. obligatio soluendi non ita urget pro singulis momentis, quin possit quis & dolere de iuramenti transgressione, & proponere illam, non amplius perpetrare, vel soluendo, vel sine mora querendo iuramenti relaxationem. Quare dum illam quaerit, perjurium non committit. Quia iuramentum semper intelligitur factum sub conditione petendi relaxationem, si causa substat. Adde nulla lege peritium reddi incapacem talis relaxationis. Licet enim propter commissum perjurium puniri possit non tamen inuenitur punius in relaxationis denegatione. Cur ergo id est affirmandum.

PROBL.

PROBL. LXI.

Potest, & non potest contractus rescindi, & relaxatio iuramenti obtineri, etiam ob enormissimam lesionem, si iuramento præstito fuerit ille geminatus.

338
Nonnulli
suspens.

Suppono, non esse locum rescissioni contractus, nec relaxationi iuramenti ob enormem, vel enormissimam lesionem in contractibus gratuitis; sed solum in reciprocis, ubi interuenit, de, ut des: Facio, ut facias. Quia donator clare intelligit, se latum esse in tota illa quantitate, & sciens vult, id beneficium in alium conferre. Sanch. l. 3. sum. c. 21. num. 19. Quæsierint ergo, an possit rescindi contractus, & relaxatio iuramenti obtineri, etiam ob enormissimam lesionem, si iuramento præstito, fuerit geminatus?

339
Minime potest.

Quia ut præscribit *Authentica, Siue a me, & lex si mulier. C. Ad Senatuf. consultum Velleianum*, quamvis mulier fideiubendo pro alio obligari non possit, quin ei competat exceptio Velleiani: si tamen in eadem causa bis se obligauerit, tenet obligatio & cessat exceptio. Sic videtur dicendum in contractibus iuratis. Nam minor, vel maior iurant contractum: esto minori competat exceptio l. 2. C. de rescindenda vendit. ratione enormis lesionis: & maiori exceptio lesionis enormissimæ: si tamen geminent obligationem, cessabit exceptio, ac iuramenti relaxatio. Sic Decius conf. 181. Couar. de pactis p. 3. §. 4. num. 6. concl. 8.

340
Ob geminatam obligationem etiam cum biennij intervallo, iurans non priuatur potestate petendi rescissionem contractus, & iuramenti relaxationem illis in casibus, in quibus aliàs peterè poterat. Quia nulli bi cauetur talis effectus: & cum fraudibus faueat, non est absque claro fundamento asserendus. Ità Palaus tom. 3. tract. 14. d. 3. punct. 4. num. 7. Burgos de Paz conf. 28. num. 22. aliis relatis.

341
Hoc verius existimo.

Hoc verius existimo, nec ex legibus siue à me, & si mulier desumi posse argumentum. Tum quia illa decisio est specialis in illo casu. Tum quia est ratio diuersa. Nam in contractu fideiussionis mulieris, de se nulla est deceptio, neque ob deceptionem conceditur: exceptio Velliani; sed ob mulieris fragilitatem, & imbecillitatem. At in læsione enormi & enormissima deceptio est, & defectus consensus: & ob eam causam rescissio contractus, & relaxatio iuramenti conceditur. Ergo quantumvis obligatio multiplicetur, non impedit hanc rescissionem, & relaxationem. Neque enim æquum erat, ob repetitam iniuriam priuari deceptum iuranti concessio reparandi deceptionem; potius quidem ob deceptionem geminatam celerius relaxatio iuramenti, & contractus rescissio est concedenda.

PROBL. LXII.

In illis casibus, in quibus ob læsionem enormem, aut enormissimam potest quis agere ad rescissionem contractus, aut pretij supplementum: indiget, & non indiget iuramenti relaxatione.

Non indiget, & potest agere non obstante iuramento. Quia ea de causa in illis casibus quis agere potest, quia non censetur iuramentum ad illos casus se extendere: censetur enim ille iurare, se perseveraturum in contractu, dummodo læsus graviter, aut gravissimè non fuerit: Ergo etiam si agat absque iuramenti relaxatione, id non violabit. Porro ea de causa minor, qui expresse iurauit stare contractui, illique non contrahere ratione minoris ætatis: potest absque relaxatione iuramenti contrahere ob enormem læsionem, quia ob hanc causam non censetur iurasse non contrahere: sed idem præsumitur de minore absolute iurante, & de maiore, comparatione læsionis enormissimæ: Ergo in omnibus his casibus nulla est necessaria iuramenti relaxatio. Sic Rolandus à Valle conf. 59. num. 27. l. 1. & conf. 60. num. 68. l. 4. & plures relati ab Arias Pinelo, Couarruias, & Gutier. allegandis.

342
Relaxationem
non indiget.

Indiget iuramenti relaxatione, ut ad contractus rescissionem agere possit quis ex læsione enormi, si sit minor, & ex læsione enormissima, si sit maior. Quia iurans stare contractui, videtur iurasse, nunquam contrahere, dum iuramentum non fuerit relaxatum. Ità Arias Pinel. repetit. legis 2. C. de rescindenda vendit. p. 1. cap. 1. num. 8. Gutier. in *Authent. sacramenta puerum*. num. 96. Couar. de pactis p. 3. §. 4. & p. de iuram. cap. 26. num. 6. Matien. l. 5. recopil. tit. 11. leg. 1. glof. 8. num. 51. Padilla lege 2. num. 32. Sanch. l. 3. sum. cap. 21. num. 18. & 28.

343
Indiget relaxa-
tione.

Ego quidem vnam & alteram sententiam conciliabo, asserens, primam in foro interno procedere, secundam verò in externo. Nam cum in foro interno veritas spectetur, & præsumptiones cessent: si iurans certus est se enormiter, vel enormissimè læsum esse: poterit ad rescissionem contractus, vel pretij supplementum, non obstante iuramento, procedere; quia non censetur se renunciaisse. At in externo foro cum præsumptiones ibi locum habeant, præcipue cum veritas vestigata non est: nequaquam sic iurantes permitti possunt agere ad contractus rescissionem, quin iuramentum ad effectum agendi relaxetur. Quia cum intentat quis contractum rescindere, non constat in illo fero de læsione: & consequenter non constat cessare iuramenti obligationem. Ergo est concedenda iuramenti relaxatio: sin minus impediatur actio ob peritij periculum. Sic meus Ferdinand. de Castro tom. 3. tract. 14. d. 3. p. 4. num. 11.

344
Sententias
has ad con-
cordiam addu-
co.

PROBL. LXIII.

Si iuramenti relaxatio non in totum, sed solum ad effectum agendi, vel expiendi concedatur: necessario pars debet, & non debet citari.

345
Nonnulla
suppono.

Requiri potest ad hanc iuramenti relaxationem concedendam citatio partis, cuius interst, nempe illius, in cuius gratiam iuramentum est praestitum. Et quidem si relaxatio esset in integrum concedenda, ita ut in totum extingueret iuramenti obligationem: omnes Doctores censent fieri non posse absque partis citatione. Quia concessa hac relaxatione, simul contractus rescinditur, & iurans liber ab obligatione declaratur. Quod fieri absque citatione partis, esset sententiam ferre contra partem inauditam: Quod est absurdum. Quaeritur verò, num si relaxatio non in totum, sed solummodo ad effectum agendi, vel expiendi concedatur debeat necessario pars citari?

346
Necessario
pars requiri
debet.

Debet profecto. Quia citatio necessaria est, quoties tractatur de alterius praedictio c. 1. de causa possessionis, & propriet. Clement. Pastoralis de re iudic. & leg. de uno quoque, ff. de re iudic. sed in hac relaxatione agitur de partis praedictio, cum molestetur vocatione, & obligatione iustificandi contractum: Ergo absque eius citatione fieri non potest. Sic Felin. cap. 1. n. 23. de iure iur. Paz in pract. 10. 2. prelud. 2. n. 38. Didac. Perez in lege 1. tit. 2. l. 3. ordinam. col. 824. quast. 16.

347
Non debet
necessario re-
quiri.

Non debet necessario pars citari. Quia hanc relaxationem Praelatus concedere ex officio potest, eo solum, quod summarie probatum fuerit, iniustitiam in contractu intervenisse: ut multi Doctores fatentur ad c. 1. de iure iur. sed in his, quae Praelatus ex officio facere potest, quaeque plenam probationem non exigunt, citatio necessaria non est: Ergo item hac citatio ad nullum effectum utilis esse potest: si quidem pars consentire non tenetur in relaxatione: imò potius, ipsa dissentiente, conceditur, ut in iudicio examinetur contractus, & intuentus iniustus, rescindatur: sin minus iurans tanquam calumniosus condemnatur, & solvat expensas, quas altera pars litigando, & contractum defendendo, fecit. Ita Bonar. l. 1. variar. cap. 4. n. 6. Gutier. in Authent. Sacramenta puberum n. 112. Sanch. l. 3. sum. cap. 21. num. 28. Pala. tom. 3. l. 14. d. 3. pun. 5. num. 4.

348
Idem assero.

Hoc verius esse reor. Quia ex omissione citationis parum, aut nihil praedictio ei, in cuius gratiam illud iuramentum fuit emissum.

PROBL. LXIV.

Iudex secularis potest, & non potest cognoscere de nullitate relaxationis iuramenti ab Ecclesiastico Iudice concessa.

349
Plura circa

Praemitto, Iudicem Ecclesiasticum solummodo posse iuramenti relaxationem gere-

re: nullum autem saecularem Praelatum esse, qui propriam relaxationem concedere valeat. Quia haec concessio est actus spiritualis iurisdictionis, cuius saecularis est incapax. Est enim directa vinculi iuramenti remissio nomine Dei. Suar. l. 2. de iuram. c. 14. n. 16. At licet relaxationem propriam concedere non valeat, potest tamen nomine partis obligationem remittere. Nam si saecularis Princeps potest cogere subditum, ut iuramenti obligationem remittat, & ipse, nolente subdito, remittere poterit; quia superior supplere potest consensum, quem subditus tenetur praestare. Ut autem superior laicus subditum compellat ad iuramenti remissionem vel ipse nomine subditi remittat, debet prius probare, in illo iuramento ex parte recipientis turpitudinem intervenisse, & rem per iuramentum promissam ad iudicium saeculare pertinere. Nam si dubium sit, an in iuramento adfuerit turpitudine, vel rei promissa cognitio ad iudicium saeculare non spectat: potestas laica remittere iuramentum minime poterit. Sanch. l. 3. sum. cap. 22. nu. 1. & 15. Haec tamen condonatio, seu iuramenti remissio necessario facienda est a superiore ipsius, cui est iuratum. Siquidem condonatio haec exercetur in ipsum iurisdictionis, loco ipsius obligationem condonando. Molina tom. 1. de de iust. d. 149. Moneo tamen, condonationem hanc absolutam iuramenti fieri non posse à laica, nec Ecclesiastica potestate absque partis citatione. Siquidem omnino ab obligatione iuramenti liberat, & contractum dissolvit. At si remissio iuramenti non esset absoluta, sed limitata, nempe ad effectum agendi: partis citatio necessaria non est, ut supra vidimus. Labet autem inquirere, num Iudex saecularis cognoscere possit de nullitate relaxationis iuramenti ab Ecclesiastico Iudice concessa?

Potest quidem, si relaxatio ab Ecclesiastico Iudice concessa sit evidenter nulla, vel iniusta. Quia huiusmodi potestati annuere videtur Ecclesia, ne iniustitia vlla geratur. Sic Felinus ad cap. 1. de iure iur. num. 1. & ad cap. 2. numer. 3. de spons. Paz in sua pract. p. 2. num. 18. Sanch. l. 2. sum. cap. 2. num. 4.

Minime potest, Quia c. fin. de exception. in 6. dicitur, Iudicem saecularem debere sequi Iudicis Ecclesiastici sententiam: Ergo non potest de relaxationis nullitate cognoscere. Ita idem Felin. c. 2. n. 1. de sponsal.

Primam sententiam veriorum esse iudico, si cautè intelligatur. Nam si nullitas vel iniustitas relaxationis non appareat: sed probatione, & examine indigeat, minime admittitur posse saecularem tali relaxatione cognoscere: ne saecularis Iudex superior fieri Ecclesiastica potestati videatur. Quando autem evidenter apparet nullitas, vel iniustitas, nec sit necessaria examinatio, non obstat caput illud fin. Debet enim Iudex saecularis sequi sententiam Ecclesiastici Iudicis, quando evidenter non constat iniustitiam. Sic textum Felinus exponit, citans Ancharanum.

DE